

Conflicte d'identitats: la identitat esportiva versus la identitat nacional a Barcelona

Competing Identities:

Athletic Versus National Identity in Barcelona

ANDREA N. PACKARD

Connecticut College (New London, EEUU)

Autora per a la correspondència

Andrea N. Packard

andrea.packard@gmail.com

Resum

La relació entre la identitat esportiva nacional per als esportistes d'elit que s'identifiquen com a catalans (*nre.* = 21), espanyols (*nre.* = 28), i "altres nacionalitats" (*nre.* = 12), va ser mesurada amb l'escala AIMS (Athletic Identity Measurement Scale), el qüestionari PEAQ (Personally Expressive Activities Questionnaire), i les puntuacions en Identificació amb Espanya en 61 participants. Trenta-una dones i trenta homes del CAR (Centre d'Alt Rendiment), també van completar un qüestionari demogràfic sobre el seu coneixement del català, entre altres variables. Es van donar diferències grupals significatives en les puntuacions en Identificació amb Espanya, cosa que indica que aquells que s'identificaven com a catalans tenien puntuacions més baixes que els seus companys. A més a més, la fluïdesa en el català es correlacionava amb puntuacions més baixes en Identificació amb Espanya. Els resultats són discutits en termes de conflicte d'identitat nacional entre esportistes d'elit que competeixen per Espanya però no s'identifiquen com a espanyols.

Paraules clau

Esport d'elit; Esportistes; España; Catalunya; Català; Barcelona; Identitat nacional.

Abstract

Competing Identities: Athletic Versus National Identity in Barcelona

The relationship between athletic and national identity for elite athletes who identify as Catalan (n = 21), Spanish (n = 28), and "other nationality" (n = 12), was assessed with the Athletic Identity Measurement Scale (AIMS), the Personally Expressive Activities Questionnaire (PEAQ), and the Identification with Spain scores for 61 participants. Thirty-one women and 30 men from Centre d'Alt Rendiment (C.A.R.), an Olympic training center, also completed a demographic questionnaire concerning their knowledge of Catalan, among other variables. Significant group differences existed for the Identification with Spain scores, indicating that those who identified as Catalan had lower scores than their counterparts. Further, fluency in Catalan correlated with a lower identification with Spain. Results are discussed in terms of the conflict in national identity among elite athletes competing for Spain who do not identify as Spanish.

Key words

Elite sport; Athletes; Spain; Catalonia; Catalan; Barcelona; National identity.

Introducció

L'oportunitat de competir a nivell internacional o representar el seu país en els Jocs Olímpics és una oportunitat rara que poca gent pot realitzar, però a la qual molts esportistes d'alt nivell aspiren i hi dediquen les seves vides. Malgrat anys de vigorosa dedicació i formació, pocs esportistes de cada país estan autoritzats a competir a alt nivell. Tanmateix, mostrar amb orgull els colors del seu propi país o la bandera pot no ser una ocasió especial en el cas d'alguns esportistes, especialment quan entra en conflicte amb el seu patrimoni cul-

tural o la identitat nacional. Encara que aquest estatus i aquesta fama poden ser la màxima recompensa per a alguns esportistes d'elit a nivell d'alta competició, per a alguns, ser el representant d'un país o nació amb la qual no es troben necessàriament associats o no senten un fort sentit d'identificació pot ser una situació difícil. Per als esportistes de la regió de Catalunya, competir per Espanya pot donar lloc a aquests conflictes.

Avui en dia, Catalunya és gairebé universalment reconeguda com una de les regions econòmicament més dinàmiques d'Espanya, i la capital catalana, Barcelona,

és una ciutat cosmopolita i una popular destinació turística. Per als catalans, els esports són símbols culturals molt importants i aquest simbolisme és especialment representat pel Futbol Club Barcelona, un equip de futbol de gran reconeixement internacional. Aquest equip s’ha convertit en un símbol potent de la identitat catalana i és comunament referit com “més que un club” (Crolley i Hand, 2002). Aquests sentiments es van reforçar encara més quan el FC Barcelona va guanyar el Campionat Europeu el 2006. Una part d’aquest intens orgull esportiu es deriva dels gairebé 40 anys de dictadura franquista en virtut de la qual l’únic espai on expressar l’orgull nacional català eren els partits de futbol del FC Barcelona. El símbol clau que separa Catalunya de la resta d’Espanya és l’idioma, i els esports van ser utilitzats per Franco com una “vàlvula d’escapament per als sentiments regionalistes” (Crolley i Hand, 2002, p. 127). Hi ha una forta pressió perquè el FC Barcelona i altres esportistes catalans puguin participar en competicions internacionals i en els Jocs Olímpics representant Catalunya, en lloc de competir per Espanya. Però la batalla continua perquè Catalunya no té estatus legal com a país (Pingree i Abend, 2006).

Barcelona ha estat durant molt de temps una de les ciutats amb més consciència esportiva a Europa, compta amb campions olímpics en els antics Jocs Olímpics, concretament, l’any 129 dC (Williams, 1992). Ser la seu dels Jocs Olímpics de 1992 només va servir per reforçar encara més la importància de l’esport a la regió i va generar que la situació social i política de Catalunya fossin el centre d’atenció nacional i el reconeixement d’una cultura diferent i de l’idioma. Al llarg del segle xx, la internacionalització de l’esport es va basar en la idea que l’esport inculca un sentit de pertinença a una nació, estableix la lleialtat, i construeix una connexió a una entitat abstracta (Keys, 2006). Els Jocs Olímpics de Barcelona van tipificar aquesta idea de l’esport com a un mecanisme per a la celebració i que simbolitza la identitat nacional catalana i els organitzadors van transmetre de forma efectiva aquesta imatge a la resta del món.

L’idioma i la identitat nacional

A Barcelona, l’idioma serveix com a símbol clau de la identitat nacional. El català i el castellà són els dos idiomes que es parlen a la regió i sovint hi ha controvèrsia sobre l’ús de les dues llengües en el pla social i polític. Aquesta societat bilingüe és interessant perquè el català, l’idioma minoritari, ha aconseguit sobreviure

i prosperar malgrat el poder institucional i el prestigi de l’espanyol (castellà) al món (Woolard, 1989). Especialment per als nacionalistes catalans, l’ús de la llengua catalana ha estat la forma més important de caràcter distintiu nacional (McRoberts, 2001). La llengua catalana és un element clau que diferencia Catalunya d’altres nacions sense estat, on l’idioma nacional amb prou feines és parlat en l’actualitat.

“Qui és català? és una pregunta molt complexa, espínosa i polititzada per a la qual no hi ha una resposta definitiva” (Hargreaves, 2000, p. 35). En un estudi sobre identitat social i alternança d’idiomes a Barcelona fet per Torras i Gafaranga (2002), la preferència d’idioma determinava una identitat social, igual com un dispositiu de classificació. La inclusió de la identitat social en la preferència d’idioma suggereix que les identitats lingüístiques s’han de considerar també com a identitats socials. La llengua és un element clau en la identificació d’un mateix com a català. “En poques paraules, l’acte de parlar català socialment converteix un immigrant en català, sigui quin sigui el seu origen” (Woolard, 1989, p. 62).

Les identitats es construeixen a través de pràctiques, incloent-hi l’ús del llenguatge, i poden ser construïdes activament pels propis individus (Jones, 2001). L’ús de la llengua és un indicador important de la pròpia identitat i pot ser vist com un marcador dinàmic, multifacètic i mal·leable. En termes d’identitat nacional, l’ús d’un idioma determinat o d’un accent pot ajudar les persones a sentir-se com si formessin part d’una nació, junt amb l’ús de designacions normals de la identitat nacional com ara el lloc de naixement i la ciutadania (Jones, 2001). En aquest sentit, com s’indica a Jones (2001), l’idioma es converteix en “la prova” de pertinença a una nació en particular i la prova de la seva identitat nacional.

Els conceptes de sobrevaloració i adhesió a un grup nacional s’examinen a Roccas, Klar i Liviatan (2006) que fan referència a aquestes nocions com a factors clau necessaris per determinar la mesura en la qual els individus s’identifiquen i s’associen amb el grup nacional. Aquestes dues maneres d’identificar-se generen les preguntes en l’escala Measurement of Identification with (Espanya), utilitzada en aquest estudi, atès que comparteixen un vincle comú amb el concepte d’identificació amb un grup (Roccas *et al.*, 2006).

Encara que les dificultats polítiques i econòmiques de les nacions minoritàries han rebut molta atenció i han estimulat la investigació en els últims anys, aquesta s’ha centrat molt poc en l’impacte de l’esport en la promoció

i posada en relleu d'aquestes lluites per la independència. Aquesta falta d'atenció a la influència de l'esport en el nacionalisme és examinada per Hargreaves (2000) que defineix la ideologia nacionalista com a l'afirmació que existeix una nació, amb un caràcter clar, únic i històric, dins del món de les nacions. Hargreaves (2000) sosté que l'olimpisme és un aspecte molt important d'una cultura global en desenvolupament, i que els Jocs Olímpics de Barcelona el 1992 van posar de relleu la cultura, l'idioma i la identitat nacional de Catalunya, atorgant-li un èmfasi nacionalista.

El freqüent vincle poderós que es genera entre l'esport i les nacions sense estat pot veure's en la tendència dels ciutadans a unir-se en suport del seu equip a l'hora de competir contra els seus estats d'acollida. Aquesta intensa rivalitat és evident, per exemple, entre el Quebec i el Canadà de parla anglesa, els equips flamencs contra els equips de Bèlgica de parla francesa, igual com en altres exemples (Hargreaves, 2000). Tal vegada una de les rivalitats més carregades políticament es dona en la rivalitat futbolística entre el FC Barcelona i el Real Madrid CF. La batalla entre aquests dos equips en el camp de joc porta el pes més enllà, per representar l'invariable enfrontament polític entre el centralisme *versus* l'autonomia (Crolley i Hand, 2002).

Avui dia, l'esport és el resultat de la transformació de les activitats físiques premodernes i a causa d'això ha perdut el seu significat original i el seu valor a través dels processos de nacionalització i normalització arreu del món. El que fa l'esport capaç en si mateix de representar una nació són els elements dramàtics de la competència, el repte, els conflictes i la lluita –també, els esportistes són sovint admirats per posseir qualitats de gran valor, com ara el lideratge, el coratge, l'agressivitat i l'autodisciplina– qualitats totes elles relacionades amb la força d'una nació (Hargreaves, 2000). Els Jocs Olímpics i altres grans esdeveniments esportius tenen el poder de dramatitzar i posar èmfasi en l'element competitiu a través del llenguatge nacionalista i el simbolisme, conceptes que es van aplicar en particular als Jocs de Barcelona. “Avui, la raó principal per la qual els aspectes simbòlics i rituals incideixen de manera directa en el sentit de la identitat individual rau en la reactivació dels vincles ètnics i la identificació ètnica” (Hargreaves, 2000, p. 15).

La identitat esportiva

La participació en l'esport requereix un alt nivell de compromís, especialment per als esportistes d'elit i

els de nivell Olímpic. Per a molts, l'esport pot ser la seva preocupació principal en la vida i en gran mesura podran basar la seva pròpia identitat personal en com s'identifiquen amb el seu esport. En un estudi fet per Brewer, Van Raalte i Linder (1993), la “identitat esportiva” es defineix com el grau en el qual un individu s'identifica amb el rol d'esportista. Molts estudis han proposat que la millor manera de veure l'autoconcepte és a través d'una perspectiva multidimensional (Brewer *et al.*, 1993). En altres paraules, les persones tendeixen a fer moltes avaluacions d'ells mateixos en lloc d'un sol judici que ho inclogui tot.

Estudis anteriors han demostrat que la possessió d'una forta identitat esportiva pot tenir beneficis importants com ara un autoconcepte positiu, el desenvolupament d'un fort sentit de si mateix, una major confiança, i un òptim rendiment esportiu (Brewer *et al.*, 1993), tot i així altres centres d'investigació han posat de manifest diverses conseqüències negatives relacionades amb un excés del rol d'esportista i el fracàs en el desenvolupament d'un autoconcepte multidimensional (Linville, 1987), entre altres coses. En relació amb l'estudi actual, aquestes troballes condueixen a la pregunta de com la identitat esportiva es refereix a la identitat nacional per als esportistes catalans d'elit, i si tenir una identitat bilingüe i/o bicultural els beneficiarà o els servirà com a font addicional d'estrès.

L'escala utilitzada amb més freqüència és l' Athletic Identity Measurement Scale (AIMS; Brewer *et al.*, 1993), que es va utilitzar en l'estudi actual. L'escala mesura la intensitat amb què un individu s'identifica amb el paper d'esportista. L'AIMS s'ha utilitzat en una varietat d'investigacions anteriors en relació amb la identitat atlètica (Brewer *et al.*, 1993; Horton i Mack, 2000; Lantz i Schroeder, 1999).

L'estudi actual

El propòsit de l'estudi actual va ser avaluar les diferències entre la identitat esportiva i identitat nacional per als esportistes catalans i espanyols (procedents de regions diferents de Catalunya) d'elit del Centre d'Alt Rendiment a Sant Cugat, Espanya. A efectes de l'anàlisi, els participants es van dividir en categories en funció de si van optar per identificar-se com a catalans, espanyols o qualsevol altre identificació. En aquest estudi “d'altres” podria significar una varietat d'identitats, incloent-hi però no limitant-hi, els esportistes de la regió basca del nord d'Espanya, els procedents de València, i altres de fora

d’Espanya i que mantenen aquesta identitat. Tres grups nacionals es van formar a partir de les dades. El primer grup incloïa els esportistes que es van identificar com a “català” i “més català que espanyol”; el segon grup estava format per esportistes que es van identificar com a “espanyol” i “més espanyol que català”; finalment, el tercer grup estava format per esportistes que es van identificar com a “una altra nacionalitat” o d’altres regions d’Espanya, o “tant espanyol com català (per igual)”.

La primera hipòtesi va ser que hi hauria diferències grupals entre els esportistes catalans, els esportistes espanyols i els que s’identifiquen com una “altra nacionalitat” en les puntuacions en l’escala d’Identificació amb Espanya (Roccas *et al.*, 2006); els esportistes catalans tindrien puntuacions més baixes que els altres dos grups. La segona hipòtesi va ser que existiria una correlació positiva entre els resultats sobre l’escala d’AIMS i l’escala de PEAQ tant per als esportistes catalans i els esportistes espanyols, tot mostrant alts nivells d’identitat esportiva i el sentiment que l’esport és una forma d’expressió personal i defineix la seva identitat respectivament.

La tercera hipòtesi va ser que no hi hauria diferències entre els grups catalans, espanyols i “altres” esportistes en els resultats de l’AIMS, atès que tots són esportistes d’elit. L’última hipòtesi va ser que els esportistes que parlen en català (com es demostra en una bona puntuació en la comprensió, parla, lectura i escriptura en català a la secció de les preguntes demogràfiques) tindrien una puntuació més baixa en l’escala d’Identificació amb Espanya que aquells els resultats dels quals en les preguntes demogràfiques de fluïdesa en català van ser dolents. Aquest resultat demostraria que la fluïdesa o el coneixement del català està relacionat amb una feble identitat amb Espanya, amb independència que els esportistes s’identifiquin com a “espanyol” o no.

Mètode

Participants

La mostra va ser de 30 homes i 31 dones esportistes d’alt nivell en edats compreses entre 18 i 31 anys (edat mitjana = 21,4 anys) del Centre d’Alt Rendiment (CAR), una instal·lació esportiva de formació d’esportistes olímpics ubicada a Sant Cugat, Espanya. Hi va haver una gran varietat d’esports representats que va incloure natació sincronitzada, atletisme, taekwondo, natació, voleibol, gimnàstica rítmica, gimnàstica trampolí, golf, aixecament de pesos, triatló, tir, tennis, tennis de taula i esgrima.

Instruments

Athletic Identity Measurement Scale

L’Athletic Identity Measurement Scale (AIMS; Brewer *et al.*, 1993) es compon de 10 preguntes amb la intenció de mesurar fins a quin punt una persona s’identifica amb el rol esportiu. En altres paraules, la força de la identitat esportiva d’un individu. La suma de l’autoavaluació és una puntuació d’identitat esportiva en la qual la puntuació més alta indica la identitat més forta. L’AIMS té una consistència interna de ,93 i el coeficient de fiabilitat en el test-retest va ser ,89 durant un període de dues setmanes. L’alfa de Cronbach d’aquest estudi va ser de ,744.

Personally Expressive Activities Questionnaire

L’objectiu de la Personally Expressive Activities Questionnaire (PEAQ; Waterman, 1993) és avaluar com se senten les persones sobre les activitats en què participen regularment, en aquest cas, l’esport. La PEAQ té una consistència interna de ,90 i ,93 i el coeficient de confiabilitat del test-retest va ser de ,82 i ,84, respectivament (Waterman, 1993).

Identification with Spain

Per avaluar el grau en el qual els participants es van identificar amb Espanya, la Measure of Identification with Israel (Roccas *et al.*, 2006) va ser modificada i adaptada a Espanya amb el canvi de tots els components nacionals i culturals corresponents. Les seccions de compromís i valoració de l’escala tenen consistències internes de ,89 i ,78, respectivament (Roccas *et al.*, 2006).

Informació demogràfica

Es va recollir informació referent a edat, sexe, esport, lloc de naixement de mare i pare, temps que fa que viu a Catalunya, temps d’estada al Centre d’Alt Rendiment i nombre d’hores dedicades a l’esport cada setmana. A més a més, l’idioma/es parlat a casa, amb els amics, amb cada un dels pares i el coneixement del català (l’habilitat per comprendre, parlar, llegir i escriure) van ser recollits a través de la utilització d’un qüestionari general demogràfic de Woolard (1989).

Procediment

Els participants van ser reclutats des del Centre d’Alt Rendiment a Sant Cugat, Espanya. Tots els formularis, qüestionaris i la informació demogràfica es van traduir a l’espanyol amb l’assistència del professor Luis González

(Ph.D.) de Connecticut College, USA. Els participants van llegir i van firmar formularis de consentiment informat abans de participar en l'estudi. Al final dels qüestionaris, aquests van ser tornats a l'autor per correu. A tots els participants se'ls va fer una reunió informativa i se'ls va proporcionar la informació de contacte de l'autor per correu electrònic per si tenien algun dubte o inquietud. No es coneixen les qüestions ètiques relacionades amb aquest estudi.

Resultats

Abans d'avaluar cada una de les hipòtesis, la consistència interna es va calcular per a cada una de les tres escales. Després de l'eliminació dels dos últims ítems de l'Athletic Identity Measurement Scale, l'alfa de Cronbach va ser lleugerament millorada a ,744. El fet que aquesta puntuació fos inferior a la coherència interna publicada pot estar relacionat amb la traducció a l'espanyol i altres diferències culturals a Espanya. Després de l'eliminació de quatre ítems del Personally Expressive Activities Questionnaire, l'alfa de Cronbach va ser de ,913. Les preguntes retirades van ser els descriptors que no són comunament associats amb l'esport i l'atletisme. Finalment, després de retirar dos ítems de l'escala d'Identificació amb Espanya, l'alfa de Cronbach va ser de ,924. Les preguntes eliminades eren les relacionades amb la religió, les normes i reglaments elaborats per les autoritats nacionals, els dos factors que poden haver estat més pertinents a Israel, però no tenen la mateixa importància a Espanya.

La primera hipòtesi va ser que hi hauria diferències entre els tres grups de nacionalitat; els esportistes catalans obtindrien la puntuació més baixa en l'escala d'Identificació amb Espanya. Els tres grups es componen dels esportistes identificats com 1) “català” i “més català que espanyol”, els que es van identificar com 2) “espanyol” i “més espanyol que català” i finalment, 3) els que es van identificar com “tant espanyol com català (igual)” i “una altra nacionalitat”. El percentatge de participants que es van donar en cada categoria va ser de 34 %, 46 % i 20 %, respectivament. Per avaluar aquesta hipòtesi, les dades van ser analitzades mitjançant una anàlisi univariada de la variància, $F(2, 56) = 43,64, p < ,001$. Les proves de *posthoc* de Tukey van indicar una diferència significativa entre els esportistes catalans i els esportistes espanyols ($p < ,001$), entre els esportistes catalans i els que tenen una “altra nacionalitat” ($p < ,001$), i entre els esportistes espanyols i “altres” ($p < ,001$). Ambdós, esportistes catalans i els que es van identificar com a “una

altra nacionalitat” van obtenir puntuacions més baixes de les que van obtenir els esportistes espanyols; dels tres grups de nacionalitat, els esportistes catalans són els que van obtenir les puntuacions més baixes. Així, aquesta hipòtesi va ser verificada. La *taula 1* presenta les mitjanes i desviacions estàndards.

Per avaluar la segona hipòtesi que les puntuacions en l'AIMS es correlacionarien positivament amb les puntuacions en el PEAQ, es va calcular una correlació de Pearson. El resultat correlacional va ser significatiu, $r(61) = ,49, p < ,001$, cosa que indica que els esportistes amb identitats atlètiques altes també tenien forts sentiments cap al seu esport com una activitat personalment expressiva.

Per avaluar la tercera hipòtesi que no hi hauria diferències entre les tres nacionalitats per a les puntuacions en l'AIMS, es va realitzar una anàlisi univariada de la variància. Encara que hi va haver una tendència cap a una diferència grupal en les puntuacions entre catalans, espanyols i els esportistes d'altres nacionalitats, la hipòtesi de no diferències grupals significatives va ser verificada $F(2, 58) = 2,47, p = ,094$. A la *taula 2* es presenten les mitjanes i desviacions estàndards.

	Puntuació d'identificació amb Espanya	
	M	SD
Català (nre. =20)	33,95	12,73
Espanyol (nre. =27)	62,63	08,96
Una altra nacionalitat (nre. =12)	48,50	09,15

Les puntuacions poden variar de 12 a 84. Puntuacions baixes indiquen una identificació menor amb Espanya

Taula 1

Mitjanes i desviacions estàndard de les puntuacions totals de l'escala d'Identificació amb Espanya per nacionalitat

	Puntuació d'identitat esportiva	
	M	SD
Català (nre. =21)	42,29	6,62
Espanyol (nre. =28)	45,25	4,63
Una altra nacionalitat (nre. =12)	41,17	7,86

Les puntuacions poden variar de 8 a 56. Puntuacions altes indiquen una identitat esportiva forta

Taula 2

Mitjanes i desviacions estàndard de les puntuacions totals d'identitat esportiva per nacionalitat

Finalment, per avaluar l'última hipòtesi que les puntuacions d'identificació amb Espanya dels esportistes i la seva capacitat de parlar català es correlacionarien, es va calcular un coeficient de correlació de Pearson. Els resultats van indicar una relació positiva significativa $r(60) = ,34, p = ,01$ que indicava que una major fluïdesa en català es correlaciona amb una disminució del sentit d'identificació amb Espanya. Els resultats de l'avaluació en parlar català poden variar des de 4-16, on les puntuacions més baixes indiquen una major capacitat (fluïdesa) i alhora, puntuacions menors en l'escala d'identificació amb Espanya, amb un rang de 12-84, cosa que indica una menor identitat amb Espanya.

Discussió

Com es relacionen els sentiments d'identitat nacional amb la identitat esportiva entre els tres grups d'esportistes d'elit a Espanya? Quan la identitat esportiva, la identitat nacional i les capacitats lingüístiques es van examinar entre els esportistes catalans, espanyols i “altres” del Centre d'Alt Rendiment, els resultats van revelar alguns factors essencials a considerar quan es comparen els esportistes d'aquests tres grups de nacionalitat. Les quatre hipòtesis van ser verificades per les dades.

La hipòtesi principal va intentar examinar les diferències entre els grups de nacionalitat en el seu nivell d'identificació amb Espanya. El fet que existeixin diferències considerables entre els grups catalans, espanyols, i “altres” en els seus resultats en l'escala d'Identificació amb Espanya suggereix que la identitat és sens dubte un factor decisiu per als esportistes d'elit i que un gran nombre d'esportistes del Centre d'Alt Rendiment no s'identifiquen plenament amb Espanya o bé com a espanyols, malgrat ser representants d'Espanya a la resta del món. La mesura en la qual aquests sentiments poden tenir un efecte sobre el seu estat físic o execucions és discutible, però definitivament podria ser un objectiu per a futures investigacions en aquest àmbit. Sens dubte, aquestes diferències almenys podrien tenir certa influència sobre el rendiment mental i aptituds motivacionals. Presa en el seu conjunt, aquesta investigació es presta a recolzar la idea que Catalunya és en gran mesura la seva pròpia nació, de les persones d'aquesta regió amb una identitat, idioma, cultura pròpia i separada de la resta d'Espanya. Altres repercussions trobades en els resultats suggereixen la necessitat de veure i examinar la nació espanyola com un estat més etno-

culturalment divers, contràriament a la seva percepció global. Aquesta fragmentació cultural és més evident en analitzar les qüestions relacionades amb la identitat local, regional o nacional.

En resum, els anys de formació i dedicació a un esport a nivell d'elit poden donar resultats positius personals, però amb la desconexió del seu país pot ser una possible font d'estrès, fins i tot si existeix a un nivell subliminar. Per aquesta raó, d'entre els esportistes que aconsegueixen l'èxit en el pla internacional, els esportistes catalans i “d'altres”, no poden atribuir els seus èxits a Espanya. Aquest conflicte ha de ser difícil perquè molts d'aquests esportistes estan servint com a “representants falsos” en un sentit: competir per Espanya només perquè no tenen altres opcions, llevat que no competeixin en absolut. Seria interessant investigar més a fons si existeixen recursos per examinar i treballar amb aquestes qüestions al Centre d'Alt Rendiment o si s'ignoren.

Si en gran mesura l'esport serveix per representar una nació i la seva gent, com afirma Horak i Spitaler (2003), i l'olimpisme és un aspecte molt important de desenvolupament de la cultura mundial (Hargreaves, 2000); tenir un equip olímpic que es compon de molts esportistes que no s'identifiquen plenament amb la nació, en aquest cas Espanya, sembla soscar l'existència de qualsevol vincle fort de lleialtat i orgull nacional. És possible que per a molts dels esportistes que no s'identifiquen com a espanyols, la competència internacional pugui ser acceptada en un sentit més individual en lloc de considerar-se en el sentit més ampli de representació del seu país.

Si no és que la situació política actual a Espanya canviï, o fins que canviï, aquest conflicte d'identitat dels esportistes d'elit continuarà. En vista de la situació actual, l'inici de més esforços a nivell individual per reconèixer i tractar d'abordar els problemes que enfronten els esportistes d'elit que no s'identifiquen plenament, o no s'identifiquen gens amb Espanya, és una direcció recomanada.

Referències bibliogràfiques

- Brewer, B. W.; Van Raalte, J. L. i Linder, D. E. (1993). Athletic identity: Hercules' muscles or Achilles heel? *International Journal of Sports Psychology*, 24, 237-254.
- Crolley, L. i Hand, D. (2002). *Football, Europe, and the Press*. London: Frank Cass.
- Hargreaves, J. (2000). *Freedom for Catalonia?: Catalan nationalism, Spanish identity, and the Barcelona Olympic Games*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Horak, R., & Spitaler, G. (2003). Sport space and national identity:

- Soccer and skiing as formative forces: On the Austrian front. *The American Behavioral Scientist*, 46, 1506-1518.
- Horton, R. S. i Mack, D. E. (2000). Athletic identity in marathon runners: Functional focus or dysfunctional commitment? *Journal of Sport Behavior*, 23, 101-119.
- Jones, K. W. (2001). "I've called 'em tom-ah-toes all my life and I'm not going to change!": Maintaining linguistic control over English identity in the U.S. *Social Forces*, 79, 1061-1094.
- Keys, B. J. (2006). *Globalizing sport: National rivalry and international community in the 1930s*. Cambridge: Harvard University Press.
- Lantz, C. D. i Schroeder, P. J. (1999). Endorsement of masculine and feminine gender roles: Differences between participation in and identification with the athletic role. *Journal of Sport Behavior*, 22, 545-557.
- McRoberts, K. (2001). *Catalonia: Nation building without a state*. Ontario: Oxford University Press.
- Pingree, G. i Abend, L. (2006). In Barcelona, soccer wins mean more. *The Christian Science Monitor*, May 16. <http://www.csmonitor.com/2006/0516/p07s02-woeu.html>
- Roccas, S.; Klar, Y. i Liviatan, I. (2006). The paradox of group-based guilt: Modes of national identification, conflict vehemence, and reactions to the in-group's moral violations. *Journal of Personality and Social Psychology*, 91, 698-711.
- Torras, M. C. i Gafaranga, J. (2002). Social identities and language alternation in non-formal institutional bilingual talk: Trilingual service encounters in Barcelona. *Language in Society*, 31, 527-548.
- Waterman, A. S. (1993). Two conceptions of happiness: Contrasts of personal expressiveness (eudaimonia) and hedonic enjoyment. *Journal of Personality and Social Psychology*, 64, 678-691.
- Williams, J. A. (1992, July). Sketches of Spain. *Essence*, p. 94.
- Woolard, K. A. (1989). *Double talk: Bilingualism and the politics of ethnicity in Catalonia*. Stanford: Stanford University Press.